

Til:

Inatsisartuts Lovudvalg

Nuuk, den 29. september 2016

Vedr. brugen af peberspray og skjolde i Kriminalforsorgen

Kære Lovudvalg,

Under førstebehandlingen af punkt 140 på Inatsisartuts efterårssamling blev der udtrykt bekymring for konsekvenserne såfremt peberspray og skjolde bliver tilladte magtanvendelsesmidler i de grønlandske anstalter. Kriminalforsorgen i Grønland forstår den bekymring der gives udtryk for og vil derfor gerne benytte muligheden for at uddybe ønsket om skjolde og peberspray.

Aktuelt

I Danmark er peberspray og skjolde godkendte magtanvendelsesmidler i Kriminalforsorgen. Her i landet er det kun politiet, der har adgang til peberspray og skjolde. Før 2010 havde Kriminalforsorgen i Grønland også mulighed for at anvende skjold i de grønlandske anstalter. Denne mulighed udgik i forbindelse med indførelsen af den nye Kriminallov. Det fremgår ikke af materialet hvorfor tilladelsen til at anvende skjold udgik af loven. Det er i dag tilladt at anvende greb og stav. Bekendtgørelsen om magtanvendelse vedlægges.

Retningslinjer for brug af peberspray i Danmark

Retningslinjerne om brugen af peberspray er i Danmark differentieret. Udgangspunktet er, at peberspray ikke bæres i bæltet, men opbevares på afdelingerne i særligt indrettede og aflåste skabe. Der gives specifik ordre fra vagthavende eller anden daglig leder, når peberspray skal i brug i forhold til en aktuel tilspidset situation. Beslutningen om, at betjente på afdelingen skal benytte pebersprayeren er en konkret beslutning fra sag til sag. På samme måde som det er tilfældet med eksempelvis brug af stav. Dog er der undtagelser. På enkelte særafdelinger, såsom bandeafdelinger eller Politigårdens fængsel, skal peberspray altid bæres i bæltet. På Vestre Fængsel bæres der ligeledes peberspray i bæltet om natten på alle afdelinger.

Retningslinjer for brug af peberspray i Grønland

I medfør af kriminallovens § 222, stk. 1, nr. 1-4, så kan anstaltens personale alene anvende magt, hvis det er *nødvendigt* for at afværge truende vold eller overkomme voldsom modstand, for at hindre selvmord eller anden selvskade, for at hindre en undvigelse eller standse en undvegen eller for at gennemtvinge en påbudt foranstaltning, når øjeblikkelig gennemførelse af denne er nødvendig og den indsatte ikke efterkommer personalets anvisninger. Der er således allerede en klar afgrænsning af, hvornår anstaltspersonalet kan anvende magt og indførelsen af peberspray og skjold som magtmidler vil ikke ændre dette.

Såfremt brug af peberspray vil blive godkendt som magtanvendelsesmiddel i landets anstalter vil der ligesom i Danmark blive udarbejdet differentierede regler. I alle åbne anstalter vil peberspray skulle opbevares i aflåste skabe og ikke bæres i bæltet. Pebersprayeren vil først komme ud af skabet, hvis der gives ordre herom fra en vagthavende. I den kommende lukkede anstalt kan det komme på tale at udarbejde et andet sæt retningslinjer omkring peberspray, men der er endnu ikke taget stilling til dette spørgsmål.

Efter hver episode, hvor en peberspray har været låst ud af skabet, skal der rapporteres om dette til Kriminalforsorgen i Grønlands hovedkontor. Dette vil også gælde selvom pebersprayeren er låst ud af skabet, men ikke brugt. Der vil i hvert tilfælde ske en evaluering af, om indgrebet har været nødvendigt. Såfremt indgrebet ikke skønnes at have været nødvendigt vil der ske et tjenesteligt forhør af de pågældende anstaltsbetjente og der vil blive taget stilling til konsekvensen af deres handlinger.

Det vil af kommende retningslinjer klart fremgå, at peberspray aldrig er førstevalg når der skal løses en konflikt. Al magtanvendelse skal tage udgangspunkt i proportionalitetsprincippet og skånsomhedsprincippet. Det vil sige, at anvendelse af magt skal stå i forhold til konflikten og at man altid skal benytte sig af "mindst mulig indgriben".

Det skal bemærkes, at peberspray kun er anvendeligt i ganske få situationer. Det kræver nogle helt særlige omstændigheder før peberspray kan anvendes med den ønskede effekt. I lukkede rum og i situationer hvor anstaltsbetjentene er i undertal er det eksempelvis ikke tilrådeligt at benytte peberspray. Der skal altid være betjente nok til stede, således at der kan ydes hjælp til de ramte og det skal sikres, at samtlige urolige elementer kan pacificeres på samme tid.

I en kommende retningslinje for brug af peberspray vil det derfor også fremgå, at peberspray så vidt muligt ikke bør anvendes i lukkede rum og at den kun kan anvendes af personale der er uddannet til dette.

Ydermere vil der i en nærmere bestemt prøveperiode nedsættes krav om at indsatte, der har været eksponeret skal tilses af læge/sygeplejerske. Dette for at sikre at den indsatte ikke har lidt overlast eller været udsat for unødigt smertepåvirkning som følge af anvendelsen. Dette krav kan senere erstattes af tilbud om tilsyn, såfremt den indsatte selv ønsker, eller hvis det konkret vurderes nødvendigt i henhold til mistanke om tilskadekomst eller sygdom som følge af magtanvendelsen.

Magtanvendelse og klageadgang

Der er i år indberettet 17 sager om magtanvendelse. Samtlige magtanvendelser omhandler brug af greb. Det vil sige at ingen indberetninger omhandler brug af stav.

Indsatte kan klage over urimelig behandling under magtanvendelse. I år har der til dato været 1 klage over uretmæssig brug af magt over for en indsat. Denne sag omhandler hverken brug af greb eller stav, men om en magtanvendelse der ikke er tilladt ifølge bekendtgørelsen om magtanvendelse. Sagen er fortsat under behandling. Et medhold i en klage vil medføre tjenestelige konsekvenser for implicerede medarbejdere.

Behovet

Magtanvendelse er altid grænseoverskridende, både for de indsatte og de ansatte. Derfor er magtanvendelse aldrig førstevalg, når en konflikt skal nedtrappes. Det skal understreges, at peberspray og brug af skjold kun vil finde sted i henhold til kriminallovens § 222, altså i en situation, hvor der er fare for personalet, for den indsatte selv eller for omgivelserne. Kriminalforsorgen i Grønland er primært interesseret i pebersprayens præventive effekt. Erfaringer fra andre lande viser, at pebersprayeren har en god præventiv effekt. Det vil sige at alene en advarsel om, at pebersprayeren vil blive låst ud af skabet, kan skabe den nødvendige ro.

Kriminalforsorgen i Grønland står til rådighed for spørgsmål, såfremt det skulle ønskes.

Med ønsket om et godt udvalgsarbejde

Naeja H. Nathanielsen

Direktør